

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA
im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu

REKTOR

SR.0002.40.2017

**Zarządzenie nr 40/2017
z dnia 5 lipca 2017 roku**

w sprawie oszacowania ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych oraz określenia skutecznych i proporcjonalnych środków przeciwdziałania wystąpieniu nadużyć finansowych w związku z realizacją projektu „Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu”

Na podstawie art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1842 z późn. zm.) zarządzam, co następuje:

§ 1

W związku z zawartą umową nr POIS.01.03.01-00-0170/16-00 o dofinansowanie Projektu „Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu” w ramach poddziałania 1.3.1 oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 wprowadza się:

1. procedurę oszacowania ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych (załącznik nr 1);
2. oszacowanie ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych w związku z realizowaną, ww. umową (załącznik nr 2).
3. skuteczne i proporcjonalne środki przeciwdziałania wystąpieniu nadużyć finansowych (załącznik nr 3).

§ 2

Treść niniejszego Zarządzenia jest komplementarna z Zarządzeniem nr 28/2017 z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie wprowadzenia *Polityki przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych i korupcji oraz przeciwdziałania konfliktowi interesów*.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**PROCEDURA OSZACOWANIA RYZYKA WYSTĄPIENIA NADUŻYĆ
FINANSOWYCH W PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOLE ZAWODOWEJ
IM. ANGELUSA SILESIUSA W WAŁBRZYCHU**

**w związku z zawartą umową nr POIS.01.03.01-00-0170/16-00 o dofinansowanie Projektu
„Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu”
w ramach poddziałania 1.3.1 oś priorytetowa I „Zmniejszenie emisyjności gospodarki
Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020”**

opracowana przez Zespół
*ds. opracowania procedury oszacowania ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych
oraz określenia skutecznych i proporcjonalnych środków przeciwdziałania wystąpieniu
nadużyć finansowych – powołany Zarządzeniem 22/2017 z dnia 17 maja 2017 r.*

w składzie:

dr Beata Detyna - przewodnicząca Zespołu
dr Joanna Nowicka
mgr Joanna Augustyniak

Niniejszą procedurę opracowano w związku z zawartą umową nr POIS.01.03.01-00-0170/16-00 o dofinansowanie Projektu „**Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu**” w ramach poddziałania 1.3.1 oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020. Procedura uwzględnia wytyczne Ministra Rozwoju *w zakresie postępowania z podejrzeniami nadużyć finansowych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.*

I. PROCEDURA OSZACOWANIA RYZYKA WYSTĄPIENIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH

W celu opracowania procedury oszacowania ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych, w związku z realizacją Projektu „Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu” niezbędne było m.in. opracowanie listy kluczowych czynników mogących negatywnie wpłynąć na prawidłową, zgodną z obowiązującym prawem jego realizację. Identyfikacja źródeł wystąpienia nadużyć finansowych wymagała przeglądu wszystkich aspektów realizacji Projektu.

Czynniki ryzyka (źródła zagrożeń) to wszystkie elementy zwiększające ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych. W wyniku szczegółowej analizy zaplanowanych, poszczególnych etapów realizacji Projektu wyróżniono **cztery podstawowe obszary zagrożeń**:

1. Ludzie
2. Procesy
3. System
4. Zdarzenia zewnętrzne.

Źródłem ryzyka wystąpienia nadużyć mogą być elementy otoczenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu (czynniki zewnętrzne) bądź czynniki wewnętrzne, w ramach których wyróżniono: ludzi, występujące procesy oraz elementy systemu - związane z realizacją Projektu pt. „Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu”.

W efekcie identyfikacji ryzyka opracowano:

1. Arkusz oszacowania ryzyka (rejestr ryzyka) – z uwzględnieniem prawdopodobieństwa i przewidywanych skutków zagrożeń (siły wpływu zagrożeń);
2. Matrycę ryzyka – ze wskaźnikami wczesnego ostrzegania, w formie ostrzegawczych limitów dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Analiza ryzyka ma charakter subiektywnej oceny dokonywanej przez osoby uprawnione, a jej efektem jest określenie akceptowalnego poziomu ryzyka – dla każdego z przewidywanych w arkuszu (rejestrze ryzyka) rodzajów zagrożeń. Akceptowalny poziom ryzyka to taki, który można zaakceptować i nie podejmować działań zapobiegawczych.

Procedura oszacowania ryzyka wymaga:

1. Zdefiniowania kluczowych obszarów (procesów, etapów, zadań) związanych z realizacją Projektu „Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu” – obszarów ryzyka;
2. Identyfikacji źródeł zagrożeń (czynników ryzyka) i ich wpływu na cele Projektu;
3. Zbudowania listy rodzajów zagrożeń;

4. Analizy ryzyka – z oszacowaniem prawdopodobieństwa wystąpienia poszczególnych rodzajów zagrożeń i możliwych ich skutków (siły wpływu);
5. Zbudowania matrycy ryzyka – ilustrującej profil ryzyka dla każdego rodzaju określonego zagrożenia. Profil ryzyka stanowi przy tym podstawę podjęcia określonych działań w zakresie zarządzania ryzykiem.

ARKUSZ RYZYKA

OBSZAR ZAGROŻENIA	RODZAJ ZAGROŻENIA	PRAWDOPODOBIENSTWO (1, 2, 3, 4, 5)	SIŁA WPŁYWU (1, 2, 3, 4, 5)
LUDZIE			
PROCESY			
SYSTEM			
ZDARZENIA ZEWNĘTRZNE			

MATRYCA RYZYKA

5					
4					
3					
2					
1					
	1	2	3	4	5

Zastosowanie wizualizacji ryzyka nadużyć finansowych w postaci matrycy ryzyka pozwala zogniskować uwagę kierownictwa Projektu na „średnich” i najważniejszych zagrożeniach, wymagających działań zapobiegawczych.

**OSZACOWANIE RYZYKA WYSTĄPIENIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH
W PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOLE ZAWODOWEJ
IM. ANGELUSA SILESIUSA W WAŁBRZYCHU**

**w związku z zawartą umową nr POIS.01.03.01-00-0170/16-00 o dofinansowanie Projektu
„Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu”
w ramach poddziałania 1.3.1 oś priorytetowa I „Zmniejszenie emisyjności gospodarki
Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020”**

ARKUSZ RYZYKA

OBSZAR ZAGROŻENIA	RODZAJ ZAGROŻENIA	PRAWDOPODO- BIENSTWO (1, 2, 3, 4, 5)	SILA WPŁYWU (1, 2, 3, 4, 5)
LUDZIE	A. Błędy i zaniedbania pracowników	2	4
	B. Kradzież i defraudacja	1	5
	C. Łapówkarstwo	1	5
	D. Falszerstwo	1	5
	E. Wykorzystanie informacji poufnych	2	4
	F. Złamanie procedur związanych z realizacją Projektu	1	5
	G. Nieznajomość procedur dotyczących realizacji Projektu	2	5
	H. Brak przeszkolenia z procedur	1	5
	I. Błędy w dokumentacji finansowej	1	5
PROCESY	J. Błędy w procedurach wewnętrznych	1	4
	K. Błędy w realizacji zaplanowanych w ramach Projektu procesów	2	4
	L. Błędy w umowach i dokumentach	2	4
	M. Nieuprawnione ujawnienie danych	1	4
	N. Przypadkowa utrata danych, skasowanie, brak archiwizacji	1	5
SYSTEM	O. Włamanie do systemu informacyjnego obsługującego Projekt	1	5
	P. Kradzież informacji finansowych na temat Projektu	1	5
	Q. Błędy w systemie kontroli wewnętrznej	2	5
ZDARZENIA ZEWNĘTRZNE	R. Kradzież	1	5
	S. Falszerstwo	1	5
	T. Kradzież informacji	1	5
	U. Zmowa przetargowa	2	5
	V. Falszerstwo dokumentów	2	5

MATRYCA RYZYKA

SILA WPLYWU	5	B, C, D, F, H, I, N, O, P, R, S, T	G, Q, U, V			
	4	J, M	A, E, K, L			
	3					
	2					
	1					
		1	2	3	4	5
	PRAWDOPODOBIENSTWO					

Według szacunków wszystkie wskazane rodzaje zagrożeń mieszczą się w „średnim” poziomie ryzyka. Kierownictwo Projektu powinno skupić na nich swoją uwagę i stosować proporcjonalne środki przeciwdziałania nadużyć finansowych, zgodnie z zapisami w załączniku nr 3.

**OKREŚLENIE SKUTECZNYCH I PROPORCJONALNYCH ŚRODKÓW
PRZECIWDZIAŁANIA WYSTĄPIENIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH
W PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOLE ZAWODOWEJ
IM. ANGELUSA SILESIUSA W WAŁBRZYCHU**

w związku z zawartą umową nr POIS.01.03.01-00-0170/16-00 o dofinansowanie Projektu
„Termomodernizacja budynku przy ul. Piotra Skargi 14A w Wałbrzychu”
w ramach poddziałania 1.3.1 oś priorytetowa I „Zmniejszenie emisyjności gospodarki
Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020”

**SKUTECZNE I PROPORCJONALNE ŚRODKI PRZECIWDZIAŁANIA
WYSTĄPIENIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH**

1. Najskuteczniejszym sposobem zapobiegania nadużyciom finansowym jest działający stabilny system kontroli. System ten powinien zostać zaprojektowany i wdrażany jako proporcjonalna reakcja na ryzyka zidentyfikowane podczas oceny. W tym celu należy dążyć do stworzenia właściwych struktur i właściwej kultury zniechęcającej do potencjalnie nieuczciwych zachowań.
2. Do najczęściej występujących środków mających na celu zapobieganie wystąpienia nadużyć finansowych zalicza się:
 - a) kulturę etyki,
 - b) podział obowiązków,
 - c) szkolenia i podnoszenie świadomości,
 - d) system kontroli wewnętrznej.

KULTURA ETYKI

1. Przy realizacji Projektu utworzenie kultury zwalczania nadużyć finansowych jest istotne, w szczególności w powstrzymaniu potencjalnych oszustw oraz w maksymalizowaniu zaangażowania pracowników w zwalczaniu nadużyć. Kultura etyki może być wdrażana przy wykorzystaniu mechanizmów i zachowań, tj.:
 - a) **deklaracji celów** – jednoznaczny przekaz, skierowany dla wszystkich obserwatorów wewnętrznych i zewnętrznych, że wszystkie instytucje uczestniczące w realizacji Projektu dążą do osiągnięcia najwyższych standardów etycznych;
 - b) **sygnału z samej góry** – ustne lub pisemne komunikaty otrzymywane z najwyższego szczebla, iż oczekuje się najwyższych etycznych standardów zachowania;

- c) **kodeksu postępowania** – przejrzysty kodeks etyki, do którego przestrzegania muszą zobowiązać się wszyscy pracownicy uczestniczący w systemie realizacji Projektu, który obejmować powinien następujące kwestie:
1. konflikt interesów – wyjaśnienia, wymagania i procedury zgłaszania konfliktu interesów;
 2. polityka dotycząca prezentów i reprezentacji/gościnności – wyjaśnienia i zobowiązanie pracowników do przestrzegania takiej polityki;
 3. informacje poufne – wyjaśnienia i obowiązki pracowników;
 4. wymagania w zakresie raportowania podejrzeń nadużyć finansowych.
2. Pracownicy uczestniczący w realizacji Projektu powinni przestrzegać zasad obiektywności, odpowiedzialności, uczciwości oraz postępować zgodnie z prawem.

PODZIAŁ OBOWIĄZKÓW

1. W zakresie realizacji Projektu powinien istnieć jasny podział obowiązków we wprowadzaniu systemów zarządzania i kontroli zgodnych z wymaganiami oraz w weryfikacji, czy systemy te są skuteczne w zapobieganiu, wykrywaniu i korygowaniu nadużyć finansowych.
2. Obowiązki powinny być dostosowane ściśle do realizowanych zadań, wynikających z Porozumień.
3. Podział obowiązków powinien uwzględniać wyniki analizy ryzyka wystąpienia nadużycia finansowego, która będzie wskazywała, na jakim poziomie powinny być zastosowane konkretne mechanizmy.
4. W zakresie zadań wynikających z realizacji Projektu Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu odpowiedzialna jest za:
 - a) przeprowadzenie regularnych przeglądów ryzyka nadużyć finansowych;
 - b) ustanowienie skutecznej polityki zwalczania nadużyć finansowych oraz planu reagowania na nadużycia finansowe;
 - c) zwiększenie świadomości nadużyć wśród pracowników i przeprowadzanie szkoleń;
 - d) zapewnienie o bezzwłocznym przekazaniu podejrzenia popełnienia przestępstwa właściwym organom ścigania w celu podjęcia przez nich niezbędnych czynności;
 - e) bieżące zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych i planem działania, zgodnie z oceną ryzyka nadużyć finansowych, w szczególności:
 - zapewnienie istnienia systemu kontroli wewnętrznej w obszarze swojej odpowiedzialności;
 - zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie,
 - zapewnienie należytej staranności i wdrażanie działań prewencyjnych w przypadku podejrzenia wystąpienia nadużyć finansowych,
 - podejmowanie działań naprawczych.

SZKOLENIA I PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI

1. Wszyscy pracownicy uczestniczący w realizacji Projektu powinni odbywać szkolenia teoretyczne oraz praktyczne, mające na celu zwiększenie ich świadomości, promowanie kultury zwalczania nadużyć finansowych oraz ułatwianie identyfikacji i reakcji na przypadki podejrzenia nadużyć, gdy mają one miejsce.
2. Tematyka szkoleń powinna obejmować w szczególności środki zapobiegania i zwalczania nadużyć finansowych, opis ról i obowiązków oraz mechanizmy raportowania.

SYSTEMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

1. Najlepszą ochroną przeciwko potencjalnym nadużyciom finansowym jest właściwie zaprojektowany i skutecznie działający system kontroli wewnętrznej, skierowanej na skuteczne łagodzenie zidentyfikowanych rodzajów ryzyka.
2. W ramach realizowanej w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu kontroli zarządczej prowadzony jest ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy.
3. Wśród głównych celów kontroli zarządczej, istotnej z punktu widzenia przeciwdziałania nadużyciom finansowym należy wyróżnić:
 - a) zapewnienie zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi;
 - b) zapewnienie przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania;
 - c) zarządzanie zidentyfikowanym ryzykiem.
4. Kontrola zarządcza powinna być przeprowadzona gruntownie, w oparciu o adekwatną analizę ryzyka.